ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1950

Vyhlásené: 24.11.1950 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

149

Vyhláška ministra dopravy

zo dňa 24. novembra 1950

o úplnom znení zákona o národných dopravných podnikoch.

Podľa čl. VI zákona č. 148/1950 Sb., ktorým sa mení a doplňuje zákona o národných dopravných podnikoch, vyhlasujem v prílohe úplné znenie zákona č. 311/1948 Sb., o národných dopravných podnikoch, ako vyplýva z neskorších predpisov a predpisov čl. I zákona č. 148/1950 Sb., s pripojením čl. II až V a VII tohto zákona.

Petr v. r.

Príloha vyhlášky č. 140/1950 Sb.
Úplné znenie zákona č. 311/1948 Sb., ako vyplýva z neskorších predpisov a predpisov čl. I zákona č. 148/1950 Sb.
Zákon zo dňa 22. decembra 1948, č. 311 Sb.,
o národných dopravných podnikoch, v znení zákona zo dňa 25. októbra 1950, č. 148 Sb.
Národné shromaždenie Československej republiky usnieslo sa na tomto zákone:

Prvá časť.
Znárodnenie niektorých dopravných podnikov.

§ 1.

Rozsah znárodnenia.

(1) Dňom vyhlásenia tohto zákona sa znárodňujú poštátnením:

1. neštátne železnice pre verejnú prepravu,
2. podniky pre pravidelnú cestnú motorovú dopravu osôb a nákladov,
3. podniky pre pravidelnú leteckú dopravu a
4. podniky spoločností:
   a) Československej plavebnej účastinnej spoločnosti Labskej v Prahe,
   b) Pražskej paroplavebnej spoločnosti v Prahe,
   c) Remorkáží na Vltave a Labe, spoločnosti s r. o. v Prahe,
   d) Vltavsko-Labskej dopravy, spoločnosti s r. o. v Prahe,
   e) Československej plavebnej účastinnej spoločnosti Oderskej v Prahe,
   f) Československej Dunajplavby, úč. spol. v Bratislave
   g) Slovenskej Moreplavby, úč. spol. v Bratislave,
   h) Labsko-Vltavskej prekladištnej spoločnosti s r. o. v Prahe.

(2) Znárodnenie podľa odseku 1 č. 1 až 3 sa nevzťahuje na dopravné podniky, ktoré boly dňa 1. decembra 1948 vo vlastníctve alebo správe (národnej správe) svätzkov ľudovej správy alebo na ktorých sú svätzky ľudovej správy majetkove zúčastnené aspoň polovicou.

(3) Minister dopravy vyhlási s účinkom doručenia v Úradnom liste, ktoré jednotlivé železnice a podniky boly znárodnené podľa odseku 1 č. 1 až 3.

(4) Znárodnením nadobúda štát vlastníctvo k všetkému majetku znárodnených podnikov.

(5) O rozsahu znárodnenia rozhoduje minister dopravy, ktorý môže vyňať jednotlivé majetkové časti alebo práva zo znárodnenia, pokiaľ ich netreba na prevádzku niektorého národného dopravného podniku (§ 7), a ponechať ich doterajšiemu vlastníkovi, ktorému môže zároveň uložiť podmienky, najmä podmienku, že do určenej lehoty zriadi v prospech niektorého národného dopravného podniku služobnosti alebo užívacie práva.

(6) Pre konanie o zistení rozsahu znárodnenia neplatia ustanovenia vládneho nariadenia č. 8/1928 Sb., o konaní vo veciach, patriacich do pôsobnosti politických úradov (správnom konaní).

§ 2.

Opatrenia o znárodnenom majetku.

(1) Minister dopravy určí a vyhlási v Úradnom liste, ktoré jednotlivé železnice a podniky (§ 1 ods. 1)

a) sa začleňujú do národných dopravných podnikov (§ 7),

b) sa začleňujú za náhradu podľa § 3 na ne pripadajúcu do iného národného podniku ako národného podniku dopravného,

c) sa prenechávajú taktiež za náhradu podľa § 3 na ne pripadajúcu na zriadenie komunálnych podnikov podľa zákona č. 199/1948 Sb., o komunálnych podnikoch.

(2) Rozhodnutie podľa odseku 1 písm. a) urobí minister dopravy po dohode s ministrom financií, rozhodnutie podľa odseku 1 písm. b) po dohode s príslušným ministrom a ministrom financií, rozhodnutie podľa odseku 1 písm. c) po dohode s ministrami vnútra a financií.

(3) Pokiaľ znárodnený majetok nie je potrebný na účely uvedené v odseku 1, môže ho minister dopravy po dohode s ministrom financií a príslušným ministrom

a) prenechať za náhradu pripadajúcu podľa § 3 na tento majetok sväzkom ľudovej správy na iné účely než na vytvorenie komunálneho podniku, ľudovým družstvám alebo iným právnickým osobám,

b) previesť do pôsobnosti iného ministra, aby ho začlenil do podnikov, ústavov alebo zariadení, na ktoré sa vzťahuje jeho pôsobnosť.

(4) Ak sa týka rozhodnutie podľa odseku 1, písm. a) a b) alebo odseku 3 písm. b) začlenenia alebo prenechania dopravných podnikov miestneho významu, o ktoré sa uchádzaly sväzky ľudovej správy pre zriadenie komunálneho podniku, urobí ho minister dopravy tiež po dohode s ministrom vnútra.

§ 3.
Náhrada

(1) Za znárodnený majetok (§ 1) prislúcha náhrada; platia o nej primerane ustanovenia §§ 7 až 11 dekrétu prezidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnení baní a niektorých priemyslových podnikov, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich (ďalej len „dekrét“), s týmito odchýlkami:

1. Náhrada za znárodnený majetok železníc, ktoré požívajú alebo požívaly výhodu pozhovenia úhrady prevádzkových schodkov a poskytovania preddavkov na výdavky [§ 156 ods. 1 písm. a) veta druhá zákona č. 86/1937 Sb., o železniciach], smie robiť najvyššie menovitú hodnotu nevyžrebovaných prednostných účastín a patrí iba držiteľom týchto účastín; právne úkony o prevodoch vlastníctva prednostných účastín železníc na štát, uskutočnené v čase dvoch rokov pred účinnosťou tohto zákona, sú právne neučinné, ak ide o železnice, za ktoré štát poskytuje náhradu podľa tohto zákona.
2. Náhrada za znárodnený majetok podnikov, uvedených v § 1 ods. 1 č. 2 až 4, ktorý patrí účastinným spoločnostiam alebo spoločnostiam s r. o., nesmie presahovať menovitú hodnotu účastín alebo kmeňových vkladov. Do všeobecnej ceny tohto majetku sa nezapočítava hodnota majetku, určeného na účely sociálnej a kultúrnej starostlivosti o zamestnancov podniku. Od všeobecnej ceny sa odpočítava všeobecná cena majetkových častí, ktoré štát zadovážil z vlastných prostriedkov a odovzdal vlastníkovi podniku do vlastníctva, ako i pomerná časť všeobecnej ceny majetkových častí, na ktorých obstaranie, opravu alebo obnovu poskytol štát podniku peňažný príspevok, ktorá zodpovedá pomeru tohto príspevku štátu k celkových nákladom.

(2) Náhrada sa neposkytuje za znárodnený majetok, ktorý ku dňu znárodnenia vlastnícky patril alebo patrí osobám fyzickým, ktoré boly alebo budú právoplatne odsúdené súdmi pre zločin alebo pre prečin spáchaný do dňa znárodnenia

a) po 5. máji 1945 podľa zákona č. 50/1923 Sb., na ochranu republiky, v znení predpisov ho meniacich a doplňujúcich,

b) podľa § 43 dekrétu,

c) podľa zákona č. 15/1947 Sb., o stíhaní čierneho obchodu a podobných machinácií,

d) podľa zákona č. 27/1947 Sb., o trestnej ochrane vykonávania dvojročného hospodárskeho plánu,

e) podľa zákona č. 165/1946 Sb., o trestnej ochrane národných podnikov, znárodnených podnikov a podnikov pod národnou správou, alebo

f) podľa zákona č. 231/1948 Sb., na ochranu ľudovodemokratickej republiky.

§ 4.

Prechod záväzkov.

(1) Do záväzkov znárodnených podnikov vstupujú podniky, do ktorých bude začlenený znárodnený majetok (§ 2). Ustanovenia §§ 5, 5a a 6 dekrétu platia tu obdobne, pričom tam, kde podľa tohto dekrétu vyvíja pôsobnosť minister priemyslu, prislúcha táto pôsobnosť vo veciach, upravených týmto zákonom, ministrovi dopravy.

(2) Ustanovenie odseku 1 sa nevzťahuje na záväzky znárodnených železníc z pozhovenia úhrady prevádzkových schodkov a poskytovania preddavkov na výdavky; tieto záväzky prevezme štát, pokiaľ neboly už uhradené z prostriedkov doterajšieho štátneho podniku „československé štátne železnice“ a nebudú uhradené z majetku dotyčných železníc.

§ 5.

Dočasná správa.

(1) Znárodnené podniky ponechá minister dopravy, dokiaľ nebudú urobené opatrenia podľa § 2, v dočasnej správe doterajších vlastníkov, pokiaľ už nie sú v správe štátu. O dočasnej správe platia primerane ustanovenia §§ 20 až 22 dekrétu prezidenta republiky č. 5/1945 Sb., o neplatnosti niektorých majetkovo-právnych úkonov z doby neslobody a o národnej správe, poprípade ustanovenia nariadenia Slovenskej národnej rady č. 50/1945 Sb. n. SNR, o národnej správe, pričom dozorným orgánom je Ministerstvo dopravy. Ministerstvo dopravy je týmto dozorným orgánom aj vo vzťahu k znárodneným podnikom, do ktorých bola zavedená národná správa.

(2) Práva a záväzky, vzniknuté v čase dočasnej správy znárodneného podniku, náležia k jeho majetkovej podstate.

(3) Výťažky (dôchodky) dosiahnuté zo znárodnených majetkových podstát (§ 1 ods. 1) až do dňa účinnosti začlenenia alebo prenechania podľa § 2 ods. 1 a 3 sú súčasťou základu pre vyrubenie dane dôchodkovej, všeobecnej aj zvláštnej dane zárobkovej a dane rentovej posledného vlastníka znárodnenej majetkovej podstaty pred jej znárodnením.

§ 6.

Zánik spoločností.

(1) Pokiaľ znárodnené podniky náležia k účastinným spoločnostiam alebo spoločnostiam s r. o., zaniknú tieto spoločnosti bez likvidácie dňom, ktorý určí minister dopravy a vyhlási v Úradnom liste. Na návrh Ministerstva dopravy vykonajú príslušné súdy ich výmaz v obchodnom (firemnom) registri, odvolajúc sa na tento zákon.

(2) Zánikom spoločností podľa odseku 1 prechádza nárok na náhradu podľa § 3 po predchádzajúcej úhrade nedoplatkov osobných daní a dávok bývalých vlastníkov na držiteľov účastín alebo závodných podielov; ustanovenie § 3 ods. 1 č. 1 zostáva nedotknuté.

DRUHÁ ČASŤ.
Národné dopravné podniky.

Diel I.
Všeobecné ustanovenia.

§ 7.

Zriadenie národných podnikov.

(1) Dňom, ktorý určí vláda a vyhlási minister dopravy v Sbierke zákonov, sa zriaďujú tieto národné dopravné podniky (v ďalšom len „národné podniky“):

1. „Československé štátne železnice, národný podnik“ so sídlom v Prahe,
2. „Československá štátna automobilová doprava, národný podnik“ so sídlom v Prahe,
3. „Československá plavba labská, národný podnik“ so sídlom v Prahe,
4. „Československá plavba oderská, národný podnik“ so sídlom v Ostrave,
5. „Československá plavba dunajská, národný podnik“ so sídlom v Bratislave,
6. „Československé aerolínie, národný podnik“ so sídlom v Prahe.

(2) Vláda môže nariadením zmeniť meno, sídlo alebo predmet podnikania národných podnikov, jednotlivé národné podniky slúčiť alebo zrušiť, poprípade z ich majetkových podstát zriadiť nové národné podniky a určiť im meno, sídlo a predmet podnikania.

§ 8.

Majetková podstata.

(1) Minister dopravy začlení po dohode s ministrom financií do národných podnikov

a) znárodnené majetkové podstaty uvedené v § 2 ods. 1 písm. a),

b) doterajšie štátne podniky „Československé štátne železnice“ a „Československé aerolínie“,

c) iný štátny majetok.

(2) Začlenenie majetku, uvedeného v odseku 1 písm. c) vykoná minister dopravy tiež po dohode s ministrom, správe ktorého tento majetok podlieha; majetok alebo jeho časti, ktoré sú konfiškované podľa dekrétu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb., o konfiškácii nepriateľského majetku a Fondoch národnej obnovy, alebo ktoré sú spravované Fondom národnej obnovy podľa § 16 zákona č. 128/1946 Sb., o neplatnosti niektorých majetkovo-právnych úkonov z doby neslobody a o nárokoch z tejto neplatnosti a z iných zásahov do majetku vznikajúcich, minister dopravy určí a do národných podnikov včlení tiež po dohode s ministrom vnútra primerane podľa predpisov o prídele konfiškovaného majetku.

(3) Národný podnik, do ktorého sa včleňuje štátny majetok [odsek 1 písm. b) a c)], vstupuje ku dňu začlenenia tohto majetku do záväzkov k nemu patriacich a štát je oslobodený od týchto záväzkov.

(4) Minister dopravy môže po dohode s ministrom financií do národných podnikov už zriadených začleniť aj iný národný majetok alebo previesť na ne záväzky patriace k národnému majetku; ak náleží taký majetok alebo záväzky do právomoci iného ministra, urobí tak po dohode s týmto ministrom. Naopak môže minister dopravy po dohode s ministrom financií vyňať jednotlivé majetkové časti alebo záväzky z národných podnikov zriadených podľa tohto zákona a po dohode s vecne príslušným ministrom ich previesť do jeho právomoci, aby o nich urobil opatrenie vo vlastnom odbore pôsobnosti.

(5) Časti majetkových podstát na štátnych civilných letištiach vo vlastníctve štátu, používané doterajším štátnym podnikom „Československé aerolínie“, budú dané národnému podniku „Československé aerolínie“ iba do užívania, a to za podmienok, ktoré určí Ministerstvo dopravy do dohode s Ministerstvom financií, a ak ide o časti majetkových podstát, ktoré sú používané aj vojenskou správou, taktiež po dohode s Ministerstvom národnej obrany.

(6) O náhrade za majetok, konfiškovaný podľa dekrétu č. 108/1945 Sb. alebo spravovaný Fondom národnej obnovy podľa § 16 zákona č. 128/1946 Sb., platia primerane ustanovenia §§ 7 až 11 dekrétu s výnimkou ustanovenia § 10 ods. 3 toho istého dekrétu; Fond národnej obnovy zaťaží Fond znárodneného hospodárstva sumou, rovnajúcou sa úhrade za konfiškovanú majetkovú podstatu takto vypočítanú.

(7) Minister dopravy môže po dohode s ministrom financií nariadiť, aby národné dopravné podniky previedly na Fond znárodneného hospodárstva svoje viazané vklady.

(8) Vláda určí, ako sa vyrovná zvyšok vzájomných nárokov medzi Fondom národnej obnovy a Fondom znárodneného hospodárstva.

§ 9.

Správa majetku.

(1) Vlastníkom majetku národného podniku je štát; národnému podniku je taký majetok sverený do správy. Vo veciach tohto majetku národný podnik vystupuje a koná vo vlastnom mene.

(2) Pokiaľ nie je inak ustanovené, zapisuje sa vo verejných knihách, úradných registroch alebo soznamoch vedených podľa československého práva ako vlastník nehnuteľnosti alebo práva, ktoré má národný podnik v správe, československý štát s vyznačením tohto národného podniku.

(3) Pokiaľ ide o majetok začlenený do národného podniku podľa § 8, konajú sa zápisy na návrh tohto národného podniku podľa listiny, ktorú o tom vydá Ministerstvo dopravy alebo ním poverený orgán.

(4) Národný podnik nesmie scudziť časti majetku svereného do jeho správy, ktoré sú určené na to, aby ich trvalo užíval. Úkony priečiace sa tomuto zákazu nemajú právne následky.

(5) K majetkovým častiam uvedeným v odseku 4 nemôžu tretie osoby nadobudnúť záložné alebo iné vecné práva či už knihovné alebo neknihovné.

(6) Výnimky zo zákazu scudzenia podľa odseku 4 a zákazu zaťaženia podľa odseku 5 povoľuje Ministerstvo dopravy po dohode s Ministerstvom financií.

(7) Záväzky národného podniku možno uspokojiť iba z majetku jemu svereného do správy, ktorý nie je určený na to, aby ho národný podnik trvalo užíval.

(8) Z majetku, ktorý má národný podnik v správe, nemožno žiadať ani dosiahnuť uspokojenie pohľadávok proti štátu.

§ 10.

Právne postavenie.

(1) Národné podniky sú samostatné právnické osoby.

(2) Národné podniky sa zapisujú do podnikového registra. V návrhu zápisu do tohto registra uvedie národný podnik názov, deň zriadenia, sídlo a spôsob jeho zastupovania a podpisovania.

(3) Národnému podniku „Československá štátna automobilová doprava“ prislúcha právo vyvlastnenia v rozsahu nevyhnutne potrebnom pre jeho vybudovanie a riadnu prevádzku podľa obdoby predpisov pre vyvlastnenie na účely železničné.

§ 11.

Predmet podnikania.

(1) Predmetom podnikania národných podnikov je doprava osôb a vecí.

(2) Národné podniky môžu vykonávať a obstarávať, a to hoci i v osobitných pomocných závodoch, samostatne všetky práce a pomocné úkony, ktoré slúžia predmetu ich podnikania alebo vybudovaniu a udržovaniu ich zariadení, aj keď by inak na ne bolo treba živnostenské oprávnenie. Tieto osobitné pomocné závody a vedľajšie činnosti bližšie vymedzí organizačný štatút (§ 25).

Diel II.
Hospodárstvo národných podnikov.

§ 12.

Zásady hospodárenia.

(1) Národné podniky sa spravujú zásadami socialistického hospodárenia. Sú najmä povinné plniť úlohy určené jednotným hospodárskym plánom čo najlepšie a najhospodárnejšie, zvyšovať produktivitu práce, starať sa o technický a hospodársky rozvoj dopravy, a tým zlepšovať svoje služby pracujúcemu ľudu. Pritom dbajú, aby sa úsilie o dosiahnutie priaznivých výsledkov v plnení plánovaných úloh a v úspornom hospodárení opieralo o socialistické uvedomenie zamestnancov v nich pracujúcich a o závislosť ich hmotných záujmov na týchto výsledkoch.

(2) Činnosť národného podniku je určovaná jeho podnikovým plánom. Podnikové plány sú svojím obsahom súčasťou jednotného hospodárskeho plánu.

(3) Národný podnik je povinný hospodáriť podľa rozpočtu, ktorý je základom finančného plánu tvoriaceho súčasť jeho podnikového plánu.

(4) Finančné hospodárenie národných podnikov upravujú osobitné predpisy.

(5) Národný podnik je povinný prevziať úlohy, požadované počas hospodárskeho obdobia a nepredvídané podnikovým plánom, i keď by ich plnenie zhoršovalo plánované výsledky národného podniku, ak to bude v naliehavom verejnom záujme a minister dopravy po dohode s ministrom - predsedom štátneho úradu plánovacieho a s ministrom financií to národnému podniku uloží.

§ 13.

Prevádzkové spoločenstvo.

(1) Pri plnení svojich úloh sú národné podniky všetkých odvetví (§ 7 ods. 1) povinné v prevádzke spolupracovať tak, aby boly čo najhospodárnejšie využité všetky ich prevádzkové zariadenia a pracovné sily a aby bola dosiahnutá s najmenšími nákladmi čo najväčšia výkonnosť národných podnikov ako hospodárskeho účelového celku (prevádzkové spoločenstvo). Národné podniky sú najmä povinné vzájomne sa doplňovať jednotlivými správnymi, prevádzkovými a prepravnými úkonmi, prácami a dodávkami, a obstarávať ich, pokiaľ možno, podľa jednotných zásad.

(2) Ministerstvo dopravy môže po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie národným podnikom tiež uložiť spoločné obstarávanie určitých úkonov, prác a dodávok.

(3) Vzájomné úkony, práce a dodávky si národné podniky účtujú podľa dohody zásadne vo výške vlastných nákladov; ak nedôjde medzi nimi k dohode, rozhodne Ministerstvo dopravy.

Diel III.
Organizácia národných podnikov.

§ 14.

Zásady organizácie.

(1) Organizácia národného podniku sa musí prispôsobovať zásadám socialistického hospodárstva, musí zabezpečovať dokonalú spoluprácu a umožňovať úspešné plnenie plánovaných úloh.

(2) Vedenie národného podniku a jeho organizačných útvarov prislúcha vždy jedinému vedúcemu, ktorý má samostatnú rozhodovaciu právomoc.

§ 15.

Riaditeľ.

(1) Na čele národného podniku je riaditeľ, ktorý vedie jeho činnosť, zastupuje národný podnik a koná v jeho mene. Rozhoduje samostatne o všetkých veciach národného podniku, pokiaľ v jednotlivých prípadoch nie je určené, že potrebuje pre svoje rozhodnutie predchádzajúci súhlas ministra dopravy alebo iného orgánu. Je priamo podriadený ministrovi dopravy a jemu zodpovedá za splnenie svojich povinností.

(2) Za úspešné splnenie plánu a najmä za jeho žiadúce prekročenie je riaditeľ, pokiaľ sa o to zaslúžil, osobitne odmeňovaný podľa smerníc, ktoré vydá minister dopravy po dohode s ministrom financií, ministrom práce a sociálnej starostlivosti a s príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie.

(3) Riaditeľa vymenúva a odvoláva vláda na návrh ministra dopravy po vypočutí príslušného orgánu jednotnej odborovej organizácie.

(4) Riaditeľom môže byť iba československý občan, ktorý musí byť ľudovodemokratickému poriadku oddaný, občiansky a mravne bezúhonný a na plnenie tejto funkcie schopný.

(5) Riaditeľ nesmie vykonávať zamestnanie, funkciu alebo činnosť, ktoré sú v rozpore so záujmami národného podniku.

(6) Riaditeľ sľúbi ministrovi dopravy, že bude svedomite plniť svoje povinnosti v súlade so záujmami štátu; sľub zároveň potvrdí písomne.

(7) Prejav, ktorým sa riaditeľ vzdáva svojej funkcie, berie na vedomosť minister dopravy, čím vzdanie sa nadobúda účinnosť.

(8) Dňom sľubu sa riaditeľ ujíma svojej funkcie a stáva sa zamestnancom národného podniku, pokiaľ ním nebol už skôr. Jeho pracovný pomer zaniká dňom, keď bol odvolaný, alebo dňom, keď sa vzalo na vedomosť, že sa vzdáva funkcie. Ak nedošlo k zániku pracovného pomeru za okolností, pre ktoré by inak bolo možno pracovný pomer zrušiť predčasne, prislúcha riaditeľovi plat po čas zodpovedajúci výpovednej lehote určenej všeobecnými predpismi.

(9) Na vymenúvanie a odvolávanie riaditeľa sa nevzťahujú predpisy o spolupôsobení závodného zastupiteľstva pri prijímaní a zaraďovaní zamestnancov na pracovné miesta, poprípade predpisy o súhlase závodného zastupiteľstva pri prepúšťaní zamestnancov; na jeho vymenúvanie a odvolávanie tiež nie je potrebný súhlas orgánu, ktorý je inak potrebný pri dojednávaní, a rozviazaní pracovného pomeru.

§ 16.

Zastupovanie riaditeľa.

(1) Riaditeľa zastupuje v čase jeho neprítomnosti alebo zaneprázdnenia v plnom rozsahu jeho právomoci zástupca, ktorého vymenúva a odvoláva riaditeľ so súhlasom ministra dopravy; podrobnosti určí štatút národných podnikov (§ 25). Na ustanovenie zástupcu riaditeľa sa nevzťahujú predpisy o spolupôsobení závodného zastupiteľstva pri zaraďovaní zamestnancov na pracovné miesta.

(2) Štatút národných podnikov (§ 25) aj určí, ktoré ďalšie osoby a v akom rozsahu môžu konať v mene národného podniku.

§ 17.

Zápis riaditeľa a zástupcu do podnikového registra.

Národný podnik ohlási na zápis do podnikového registra svojho riaditeľa a jeho zástupcu. Tieto osoby sa podpíšu na súde alebo podajú svoj podpis v overenej forme. Za národný podnik podpisujú tak, že k vytlačenému alebo kýmkoľvek napísanému názvu národného podniku pripoja svoj podpis.

§ 18.

Podnikový hospodár.

(1) V národnom podniku musí byť ustanovený podnikový hospodár. Jeho povinnosťou je dbať najmä, aby národný podnik hospodáril v súhlase so svojím rozpočtom a plnil uložené úlohy čo najhospodárnejšie. Ak zotrvá riaditeľ, hoci ho upozornil, na pôvodnom rozhodnutí, ktoré ohrožuje docielenie hospodárskeho výsledku určeného rozpočtom, je podnikový hospodár povinný podať o tom správu ministrovi dopravy.

(2) Podnikového hospodára vymenúva a odvoláva riaditeľ so súhlasom ministra dopravy. Ustanovenie § 16 ods. 1 vety druhej platí tu obdobne.

§ 19.

Zodpovednosť.

Riaditeľ a osoby, ktoré zastupujú národný podnik alebo obstarávajú jeho veci, zodpovedajú za škodu nimi spôsobenú národnému podniku. Náhrada sa od nich vymáha sporom.

Diel IV.
Rozvoj výrobných síl a zvyšovanie produktivity práce.

§ 20.

V záujme rozvoja výrobných síl a zvyšovania produktivity práce musia sa národné podniky starať o prehĺbenie plánovania, zabezpečovať podmienky sústavného a všeobecného stúpania úrovne dopravy, zdokonaľovať organizáciu práce, starať sa o výber, rozmiestnenie a rast kádrov a podporovať socialistické súťaženie, najmä úderníctvo a zlepšovateľské hnutie.

Diel V.
Zamestnanci.

§ 21.

Pracovné (služobné), mzdové (platové) a penzijné pomery zamestnancov.

(1) Zamestnanci v podnikoch, z ktorých sa zriadia národné podniky (§ 7 ods. 1), ako i štátni zamestnanci, ktorých určí Ministerstvo dopravy na služby v národných podnikoch, prechádzajú do služieb národného podniku, ktorý bol zriadený z podniku ich zamestnávajúceho alebo na služby ktorých boli určení, a stanú sa zamestnancami tohto národného podniku.

(2) Pracovné a mzdové pomery zamestnancov národných podnikov upravia národné podniky pracovnými a mzdovými poriadkami, ktoré schváli Ministerstvo sociálnej starostlivosti. Pokiaľ títo zamestnanci boli dosiaľ v pragmatikálnom alebo regulovanom služobnom pomere, upraví vláda nariadením novo ich penzijné a úrazové zabezpečenie.

(3) Pokiaľ tento zákon alebo predpisy podľa neho vydané neustanovujú inak, sú zamestnanci národného podniku prijímaní a na pracovné miesta zaraďovaní po prejednaní so závodným zastupiteľstvom. Na ich prepustenie je potrebný súhlas tohto orgánu.

(4) Než budú vydané predpisy podľa odseku 2, zostávajú zamestnanci, ktorí boli dosiaľ v pragmatikálnom alebo regulovanom služobnom pomere, naďalej vyňatí z národného poistenia dôchodkového a platia pre ich penzijné a úrazové zaopatrenie, ako i pre ich pracovné (služobné) a mzdové (platové) pomery naďalej doterajšie predpisy s výnimkou predpisov o pôsobnosti robiť opatrenia o jednotlivých zamestnancoch; táto pôsobnosť prechádza výlučne na správne orgány národných podnikov.

(5) Penzijné a úrazové zaopatrenie zamestnancov doterajšieho štátneho podniku „Československé štátne železnice“ v pragmatikálnom alebo regulovanom služobnom pomere, ktorých činný služobný pomer sa skončí pred zriadením národných podnikov „Československé železnice“ a „Československá automobilová doprava“, a ich pozostalých zostáva nedotknuté. Konanie o veciach tohto zaopatrenia upraví vláda nariadením; až do jeho vydania platí obdobne ustanovenie odseku 4.

(6) Ministri financií a dopravy a predseda Najvyššieho účtovného kontrolného úradu určia, akým podielom a spôsobom uhradia štát a národné podniky „Československé štátne železnice“ a „Československá štátna automobilová doprava“ náklady na úhradu dávok penzijného zaopatrenia, včítane platov, povolených podľa voľnej úvahy, a na úhradu dávok úrazového zaopatrenia zamestnancov týchto národných podnikov a ich pozostalých, ako i bývalých zamestnancov štátneho podniku „Československé štátne železnice“ a ich pozostalých.

§ 22.

Podnikový fond pracujúcich.

(1) Na podnietenie hmotného záujmu zamestnancov národného podniku na výsledkoch v plnení podnikového plánu slúži podnikový fond pracujúcich (v ďalšom len „fond“). Do fondu plynie podiel na zisku docielenom podľa plánu a podiel na lepšom hospodárskom výsledku, než bol plánovaný; minister dopravy môže po dohode s ministrom financií a s príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie určiť aj iný základ pre určenie prídelu fondu. Pri výpočte podielu na lepšom hospodárskom výsledku sa prihliada na celkovú výšku docieleného výsledku pred jeho prípadným zdanením.

(2) Prostriedky fondu používa riaditeľ po prejednaní s príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie.

(3) Minister dopravy určí po dohode s ministrom financií a príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie, ktorý majetok a záväzky národného podniku patria fondu. Majetok a záväzky, patriace fondu, a jeho hospodárenie sa vykazujú v národnom podniku oddelene.

(4) Minister dopravy po dohode s ministrom financií určí lehoty pre odvody podielov (prídelu), poprípade pre poskytovanie preddavkov na ne a po dohode s príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie vydá v rámci predpisov podľa § 25 podrobnejšie smernice o správe a prevádzke sociálnych, zdravotných, kultúrnych a telovýchovných zariadení fondov, ako aj o používaní prostriedkov týchto fondov. Minister dopravy môže po dohode s príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie aj upraviť vnútorné rozčlenenie fondov tak, aby zodpovedalo prevádzkovému rozsahu národného podniku a jeho organizačnému rozčleneniu.

(5) Deň, ktorým sa v národných podnikoch zriaďujú fondy, ako aj hospodárske obdobie, za ktoré sa poskytujú fondom prídely, určí minister dopravy po dohode s príslušným orgánom jednotnej odborovej organizácie. Od prvého dňa tohto obdobia sa na príslušné národné podniky nevzťahujú ustanovenia § 24 dekrétu č. 104/1945 Sb., o závodných a podnikových radách, v znení zákona č. 188/1948 Sb., ktorým sa menia a doplňujú niektoré ďalšie ustanovenia dekrétu prezidenta republiky o závodných a podnikových radách. Nároky jednotného fondu pracujúcich na podiel na čistom zisku za čas predchádzajúci tomuto dňu zostávajú nedotknuté.

TRETIA ČASŤ.
Hlavné vedenie národných podnikov a dozor nad nimi.

§ 23.

Všeobecné ustanovenia.

(1) Národné podniky sú podriadené hlavnému vedeniu a dozoru štátu.

(2) Úlohy hlavného vedenia a dozoru štátu podľa tohto zákona bližšie určí štatút národných podnikov (§ 25); obstaráva ich minister dopravy, pokiaľ nie sú vyhradené iným orgánom. Minister dopravy môže vykonaním jednotlivých úloh poveriť národné výbory.

(3) Dozoru štátu sú národné podniky podrobené so všetkých stránok svojej činnosti.

(4) Nedotknuté zostávajú predpisy upravujúce všeobecne dozor štátu na dopravné podniky, najmä predpisy upravujúce podnikanie v jednotlivých odvetviach dopravy.

§ 24.

Ustanovenia v záujme obrany vlasti.

(1) Pre národný podnik „Československé štátne železnice“ platia vo veciach obrany vlasti a pre jeho pomer k vojenskej správe ustanovenia zákona o dráhach, vzťahujúce sa všeobecne na dráhové podniky. Tieto ustanovenia platia primerane aj pre ostatné národné podniky; minister dopravy po dohode s ministrom národnej obrany vydá o tom podrobnejšie predpisy, prihliadajúc na dôležitosť jednotlivého národného podniku pre obranu vlasti.

(2) Pokiaľ z ustanovenia odseku 1 nevyplýva inak, vzťahujú sa na národné podniky ustanovenia zákona č. 131/1936 Sb., o obrane štátu, platné pre podniky podľa neho registrované.

ŠTVRTÁ ČASŤ.
Záverečné ustanovenia.

§ 25.

Štatút národných podnikov.

Štatút národných dopravných podnikov, ktorý vyhlási vláda nariadením, určí národným podnikom smernice najmä o vedení, organizácii, podnikovom pláne, práci a pracujúcich, starostlivosti o kádry, výrobných prostriedkoch, prevádzke a dopravných výkonoch, finančnom

hospodárení, podnikových fondoch pracujúcich a o hlavnom vedení a dozore štátu; označí aj orgány národných podnikov, sídlom ktorých bude určovaný všeobecný súd národných podnikov, a upraví užívanie mena národných podnikov v cudzích jazykoch, štátnych znakov a symbolov, ako aj rovnošiat a služobných odznakov v prevádzke národných podnikov. Vychádzajúc z ducha tohto štatútu, národné podniky postupujú podľa zásad do neho pojatých tak, aby splnily svoje poslanie.

§ 26.

Oslobodenie od daní, dávok a poplatkov.

(1) Právne úkony, písomnosti, podania na zápis do verejných kníh a do podnikového registra, a úradné úkony potrebné na vykonávanie tohto zákona alebo na prípravy takého vykonávania, ako aj podania národných podnikov na Ministerstvo dopravy sú oslobodené od daní, poplatkov a dávok. To neplatí o obchodnej činnosti národných podnikov, o prevodoch majetku z národného podniku, ktorými sa nenadobúda správa svereného majetku (§ 9 ods. 1), a o zápisoch zmien do podnikového registra vykonávaných po zápise národného podniku.

(2) Oslobodenie podľa odseku 1 vety prvej sa vzťahuje aj na prevody majetku neštátnych železníc a iných dopravných podnikov a zariadení do vlastníctva štátu, ktoré štát nadobudol dohodou s vlastníkmi po 30. septembri 1938, pokiaľ príslušné dane, dávky alebo poplatky neboly už zaplatené.

§ 27.

Zrušovacie ustanovenia.

Pokiaľ z tohto zákona nevyplýva inak, zrušuje sa platnosť, poprípade používateľnosť všetkých ustanovení o veciach ním upravených, obsiahnutých v iných predpisoch, najmä

a) zákona č. 188/1922 Sb., ktorým sa upravuje pomer československej štátnej správy k Československým plavebným spoločnostiam Labskej a Dunajskej, v znení zákona č. 53/1929 Sb., pokiaľ upravuje právne pomery československej plavebnej spoločnosti Labskej,

b) zákona č. 64/1924 Sb., ktorým sa upravuje pomer československej štátnej správy k Československej účastinnej spoločnosti Oderskej, s prílohou, v znení zákona č. 136/1928 Sb., a vládneho nariadenia č. 459/1941 Sb., o úprave pomerov Českomoravskej plavebnej účastinnej spoločnosti Oderskej,

c) ustanovenia § 1 vládneho nariadenia č. 206/1924 Sb., ktorým sa vykonáva zákon o úprave hospodárenia v štátnych závodoch, ústavoch a zariadeniach, ktoré prevahou nemajú plniť úlohy správne, pokiaľ sa v ňom za podnik spravovaný podľa zásad obchodného hospodárenia vyhlasujú Československé štátne železnice,

d) vládneho nariadenia č. 159/1946 Sb., ktorým sa čiastočne mení a doplňuje vládne nariadenie č. 206/1924 Sb.,

e) vyhlášky ministrov obchodu a železníc č. 16/1896 r. z., o zriadení Ministerstva železníc a o vydaní nového organizačného štatútu pre štátnu železničnú správu,

f) zákona č. 52/1943 Sl. z., o poštátnení tuzemského úseku Košicko-bohumínskej dráhy a o likvidácii úč. spol. „Košicko-bohumínska dráha“,

g) vládneho nariadenia č. 155/1939 Sl. z., o zriadení Slovenskej Dunajplavby, úč. spol.,

h) vládneho nariadenia č. 139/1939 Sl. z., o Slovenskej leteckej spoločnosti,

ch) nariadenia Slovenskej národnej rady č. 72/1945 Sb. n. SNR, o zriadení riaditeľstiev štátnych železníc v Bratislave a v Košiciach.

§ 28.

Účinnosť a vykonanie.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia;*) vykoná ho minister dopravy so zúčastnenými členmi vlády.

Ustanovenia č. II až V a čl. VII zákona č. 148/1950 Sb.

Čl. II.

(1) Národné podniky sa oslobodzujú ku dňu 1. januára 1950 od záväzkov z pôžičiek poskytnutných štátom.

(2) Minister financií sa splnomocňuje, aby skoncovanie železničných dlhov, na ktoré sa vzťahuje § 20 zákona č. 168/1949 Sb., o konečnej úprave vnútorného štátneho dlhu a niektorých iných dlhov z doby do 31. decembra 1945, vykonal na účet štátu.

Čl. III.

Záložné práva viaznúce na majetku sverenom národným podnikom a určenom na to, aby ho národný podnik trvalo užíval, zanikajú bez náhrady a knihovný súd ich vymaže na návrh národného podniku s odvolaním sa na tento zákon. Záväzky, pre ktoré bolo záložné právo zriadené, zostávajú nedotknuté. Vláda upraví nariadením, za akých podmienok zanikajú iné vecné práva či už knihovné alebo neknihovné na tomto majetku.

Čl.IV.

Zmena zápisov vo verejných knihách vedených podľa československého práva, ktoré boly vykonané do dňa začiatku účinnosti tohto zákona, sa vykoná podľa osobitných predpisov. Úprava takých zápisov, ktoré boly vykonané v iných, podľa československého práva vedených úradných registroch a soznamoch, sa vykoná podľa predpisov, ktoré vydá vláda nariadením.

Čl. V.

Dňom začiatku účinnosti tohto zákona strácajú platnosť vládne nariadenia č. 123 až 128/1949 Sb., ktorými sa vydávajú organizačné štatúty jednotlivých národných dopravných podnikov, pokiaľ odporujú tomuto zákonu.

Čl. VII.

Tento zákon nadobúda účinnosť dňom vyhlásenia;**) vykonajú ho ministri dopravy a financií po dohode so zúčastnenými členmi vlády.

*) Poznámka: Zákon č. 311/1948 Sb. nadobudol účinnosť dňom 30. decembra 1948, a znenie podľa zákona č. 148/1950 Sb. dňom 24. novembra 1950.

**) Poznámka: Zákon č. 148/1950 Sb. nadobudol účinnosť dňom 24. novembra 1950.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.